
 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 1 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		

LABORATORIUMGIDS

***A.Z. Maria Middelaes
Laboratorium Anatomopathologie
Buitenring Sint-Denijs 30
9000 Gent***

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 2 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

INHOUDSTAFEL

1	BESCHIKBAARHEID EN BEREIKBAARHEID	3
2	TOEGANGSREGELS.....	4
3	AANVRAAGFORMULIEREN	5
4	CONFORMITEITSVEREISTEN VAN DE AANVRAAGFORMULIEREN	6
5	AFNAMEMATERIAAL EN RECIPIENTEN.....	7
6	ALGEMENE REGELGEVINGEN	8
7	SPECIFIEKE REGELGEVINGEN.....	9
8	TRANSPORT VAN STALEN IN HET ZIEKENHUIS	14
9	TRANSPORT VAN STALEN EXTERN	15
10	AUTOPSIE	16
11	INFORMATIE OVER IMMUNOHISTOCHEMISCHE TESTEN.....	17
12	AANVRAAG TOT BIJKOMENDE ONDERZOEKEN.....	18
13	VERWACHTINGSTERMIJN RESULTATEN ANATOMO-PATHOLOGISCHE TESTEN	19
14	KLACHTEN	20
15	PRIVACYWETGEVING.....	21
16	BIJLAGEN	22

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 3 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE		Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	

1 BESCHIKBAARHEID EN BEREIKBAARHEID

Het laboratorium is open van 8:00 tot 16:30. Indien stalen het labo zullen bereiken buiten deze openingsuren en/of indien deze speciale aandacht vereisen dient uitdrukkelijk contact gezocht te worden met één van de bevoegde stafleden van de dienst.

De pathologen zijn volgens een alternerend wachtsysteem steeds bereikbaar voor dringende stalen en/of stalen buiten de openingsuren. De pathologen zijn te bereiken op hun DECT of via de telefooncentrale (09/2464646).

Bevoegde stafleden :

Dr. Mieke Coppens	DECT 09/2469270	mieke.coppens@azmmsj.be
Dr. Charlotte Gabriel	DECT 09/2469271	charlotte.gabriel@azmmsj.be
Dr. Marianne Rottiers	DECT 09/2469272	marianne.rottiere@azmmsj.be
Dr. Carole Van Haverbeke	DECT 09/2469273	carole.vanhaverbeke@azmmsj.be

Contactgegevens :

Secretariaat pathologie : 09/2469261(69)(fax)
 Laboratorium pathologie : 09/2469260

apdsecretariaat@azmmsj.be

 AZ Maria Middelaes Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke	Laboratoriumgids	Blz: 4 /23 Publicatiedatum: 23/09/2021 Geldig tot: 22/09/2024
	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	

2 TOEGANGSREGELS

Elke externe bezoeker dient zich aan te melden in het laboratorium. Zonder badge geraakt men niet binnen en dient men aan te bellen. Nadat de reden van het bezoek gekend is, kan toestemming verleend worden om het laboratorium te bezoeken. Dit is bv. mogelijk voor vertegenwoordigers, leveranciers, technici voor onderhoud en demonstraties van apparatuur. In andere gevallen kan beslist worden dat het bezoek onder strikte begeleiding gebeurt.

Er dient een register afgetekend te worden met datum en naam van de bezoeker, en met vermelding van reden en uuropgave.

Het register bevindt zich aan de ingang van het labo pathologie.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 5 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

3 AANVRAAGFORMULIEREN

Er zijn verschillende aanvraagformulieren, deze worden ter beschikking gesteld door de dienst en worden verkregen op aanvraag van artsen/diensten :

Interne aanvraagformulieren

Histopathologie, cytologie niet-gynaecologisch en borstbiopsies/metastatisch borstcarcinoom :

- **oranje** formulieren voor campus AZ Maria Middelaes
- **gele** formulieren voor activiteitencentrum OLV Waregem
- **blauwe** formulieren voor activiteitencentrum SVT Deinze.

Cytologie gynaecologisch :

- **groene** formulieren voor campus AZ Maria Middelaes
- **roze** formulieren voor activiteitencentrum OLV Waregem
- **witte** formulieren voor activiteitencentrum SVT Deinze

Indien een oude versie wordt vervangen door een nieuwe versie, mag de oude versie nog steeds gebruikt worden, tenzij een dringende/noodzakelijke aanpassing. Uiteraard worden de voorschrijvers hiervan dan op de hoogte gebracht.

Externe aanvraagformulieren

Het correcte aanvraagformulier voor NGS kan opgevraagd worden via volgende link :

Aanvraagformulier NGS

Voor klinische indicaties voor NGS-onderzoek verwijzen we naar de laboratoriumgids van het klinisch laboratorium :

<https://labogids.mariamiddelaes.be> (volg rubriek : moleculaire diagnostiek en genetica – NGS – NGS voor solide tumoren (onder accreditatie : nog niet actief)).

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 6 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Ref: AP-0020 Versie: 8.0

4 CONFORMITEITSVEREISTEN VAN DE AANVRAAGFORMULIEREN

Het RIZIV vereist het correct en volledig invullen van administratieve gegevens, zijnde :

Patiëntengegevens (liefst m.b.v. ziekenhuislever met hospitalisatienummer) :

- naam ;
- voornaam ;
- adres ;
- geboortedatum ;
- geslacht patiënt ;
- rijksregisternummer.

Gegevens van de arts :

- naam ;
- voornaam ;
- identificatienummer van de voorschrijver (liefst stempel) ;
- MET handtekening en datum van staalafname (bij dagopname wordt de geprinte datum op het patiëntenetiket beschouwd als datum van staalafname, zie procedure ZH-0014) .

Belangrijke opmerking :

De administratieve gegevens zijn een wettelijke verplichting (K.B. van 14-9-1984 tot vaststelling van de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen ART 32\$1).

Bovendien dient het aantal recipiënten en de klinische informatie van het staal genoteerd te worden. Elk recipiënt dient bovendien voorzien te worden van de identificatiegegevens van de patiënt én een klever van het fixatief (indien geen voorgedrukte etiketten).

Indien er meerdere stalen zijn van eenzelfde patiënt, dient een duidelijke, overeenstemmende nummering en/of identificatie op potjes en aanvraagformulier aanwezig te zijn. Dit is de verantwoordelijkheid van de aanvrager.

Het tijdstip van afname dient altijd te worden vermeld op het aanvraagformulier bij vriescoupes en borstcorebiopsies.

 AZ Maria Middelaers	Laboratoriumgids	Blz: 7 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		

5 AFNAMEMATERIAAL EN RECIPIENTEN

Algemeen:

Het labo pathologie stelt afnamemateriaal en recipiënten zonder extra kosten ter beschikking van de aanvrager. De bestellingen worden klaargemaakt door een medewerker van het labo. Op de zak of doos staat de bestemming van de bestelling. De koerierdienst neemt de bestelling mee en levert ter plaatse.

Cytologie :

Indien een nieuwe arts contact opneemt met het labo pathologie met de bedoeling cytologisch onderzoek te laten verrichten op de door hem afgenomen stalen wordt hem een starterspakket overhandigd bestaande uit enerzijds aanvraagformulieren met gedetailleerde afnametechniek en anderzijds de recipiënten.

gebufferde formaldehyde 4% in bidon van 10 liter	fixatief voor chirurgische specimina
gebufferde formaldehyde 4% in potjes van 60 ml	fixatie kleine biopten
potjes 60 ml	recipiënt
pot 180 ml	recipiënt
pot 1000 ml	recipiënt
pot 3000 ml	recipiënt
pot 5000 ml	recipiënt
pot 10000 ml	recipiënt
Oranje aanvraagbrief histologie/cytologie/borstbiopsies	aanvraagformulier
Groene aanvraagbrief gynaecologische cytologie	aanvraagformulier
Externe aanvraagformulieren NGS	aanvraagformulier
Blauwe aanvraagbrief histologie/cytologie/borstbiopsies	aanvraagformulier Deinze
Witte aanvraagbrief gynaecologische cytologie	aanvraagformulier Deinze
Gele aanvraagbrief histologie/cytologie/borstbiopsies	aanvraagformulier Waregem
Roze aanvraagbrief gynaecologische cytologie	aanvraagformulier Waregem
thinprep PAP-test potjes in plateau van 25 exemplaren	fixatief voor gynaecologische cytologie
cervix-brushes in zakjes van 25 exemplaren	afnamemateriaal voor gyn. cyt.
container van 946 ml gevuld met cytolyt	fixatief voor dienst urologie
cytolyt-solution buisjes	fixatief voor niet-gynaecologische cytologie

 AZ Maria Middelares	Laboratoriumgids	Blz: 8 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Ref: AP-0020 Versie: 8.0

6 ALGEMENE REGELGEVINGEN

Elk recipiënt dient een unieke identiteit te dragen.

Zowel aanvraagbrief als recipiënt moeten voorzien zijn van de correcte patiëntengegevens (zie rubriek 4 conformiteitsvereisten van de aanvraagformulieren).

Sluit de recipiënten stevig ! Druk het deksel vast of draai de schroefdpop stevig vast.

Indien cytologisch of histologisch materiaal niet op een correcte wijze in ontvangst genomen wordt in het labo pathologie wordt de betrokken aanvragende arts hiervan schriftelijk verwittigd door één van de betrokken artsen/pathologen om de kwaliteit naar de toekomst toe te optimaliseren. Indien nodig wordt gevraagd een nieuw staal af te nemen voor geschikt onderzoek.

Er wordt gestreefd naar het gebruik van plastic zakjes bij het inleveren van een staal zodat recipiënt én aanvraagformulier samen in 1 zakje zit. De plastic zakjes zijn steeds verkrijgbaar in ons laboratorium.

Wij zijn pas verantwoordelijk voor het staal zodra het in ons labo registreerbaar is !

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 9 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	Geldig tot: 22/09/2024

7 SPECIFIEKE REGELGEVINGEN

HISTOLOGIE :

Peroperatoir spoedonderzoek ('vriescoupe') :

a.vriescoupe in AZ Maria Middelaes :

voor het versturen van een vriescoupe tussen 08:00 en 16:30 wordt deze altijd telefonisch gemeld op het nummer 9260. Buiten deze uren, gelieve de patholoog-anatoom van wacht te contacteren (zie 1. Beschikbaarheid en bereikbaarheid). Aan de telefoon wordt vermeld over welke patiënt het gaat en of het staal via de buizenpost of via intern transport zal komen. Het staal dient in de hand te worden gegeven van een bevoegd laborant of patholoog-anatoom. Na ontvangst van het dringend staal wordt de patholoog verwittigd, worden representatieve prelevementen genomen, ingevroren op de vriesmicrotoom, gesneden en op een versnelde HE-kleuring doorgewerkt door de verantwoordelijke laborante. Het resultaat van de vriescoupe wordt genoteerd op de aanvraag en wordt telefonisch of via stentofoon doorgegeven, daarom is het noodzakelijk om steeds een correct telefoonnummer op te geven.

Het vriescoupe-onderzoek dient bij voorkeur, en dit om kwaliteitsredenen, uitgevoerd te worden binnen de laboratoriumuren. Na 16u30 wordt deze procedure door de patholoog van wacht uitgevoerd. Indien een vriescoupe-onderzoek, mits een correcte indicatie, buiten de laboratoriumuren valt, moet dit vóór 16u30 telefonisch doorgegeven worden aan de patholoog van wacht.

b.vriescoupe in activiteitencentra Waregem – Deinze :

het labo wordt minstens 48 uur op voorhand verwittigd en liefst in de voormiddag.

Dringende stalen : bij dringende stalen wordt op het aanvraagformulier "dringend" vermeld.

Indien een klein weefselbiopt (bv. borstcilinders) minstens 6u gefixeerd is en voor 9u in het labo wordt afgegeven, wordt een snelprogramma ingesteld met afwerking en interpretatie dezelfde dag. Het resultaat is zo snel mogelijk na overleg gekend.

Gewone biopsies : alle weefselstukken worden gefixeerd afgeleverd op het labo. Zorg ervoor dat het recipiënt voldoende groot is (minstens 2 keer zo groot als het weefsel). Het weefsel moet namelijk adequaat kunnen fixeren. Bij eventuele twijfel over de grootte van de pot kan vanzelfsprekend altijd gebeld worden naar het laboratorium. Operatiestukken, niet als vriescoupe bedoeld, dienen gefixeerd te worden. Alle operatiestukken kunnen tussen 8:00 en 16:30 afgeleverd worden op het labo, of via de buizenpost. De meeste stalen worden door eigen personeel opgehaald op het operatiekwartier, endoscopielokalen of het klinisch laboratorium.

Alle operatiestukken verdacht voor lymfoom : vers en binnen het half uur na afname aan het labo bezorgen. In de hand te geven van één van de bevoegde laboranten.

Stalen voor cytogenetisch onderzoek : dit wordt uitbesteed aan het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid (CME) van het UZ Gent. Neem contact op met labo klinische biologie en breng de stalen vers naar het labo en overhandig aan een personeelslid. Ze worden dan zo snel mogelijk overgebracht naar het CME. Let op : tijdens transport naar het laboratorium bescherm het weefsel voor vervriezing !

Stalen voor elektronen microscopisch onderzoek : gelieve vooraf contact op te nemen met het laboratorium. Dit wordt uitbesteed aan het UZ te Gent.

Nierbiopten : niercilinders worden overhandigd rechtstreeks aan de pathologen, en vervolgens via de nefroloog meegegeven voor transport naar het UZ te Gent.

Vétérinaire stalen :

De stalen van veearts Tania Maenhout komen gefixeerd en verkleind toe in het labo.

Ze worden doorgevoerd en er worden paraffineblokken van gemaakt. De blokken worden gesneden en de coupes worden gekleurd met de standaard H&E kleuring. De gekleurde coupes worden terug bezorgd aan de veearts.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 10 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		

Stalen bij vaste tumoren voor de NGS

De fixatietijden van zowel biopten als resectiestukken moeten strikt worden bijgehouden.

De koude ischemie tijd (= tijd tussen het uit het lichaam halen en fixatie van de tumor met formaline 10%) moet worden beperkt tot maximaal 1u. Deze beide punten zijn noodzakelijk om te garanderen dat het tumor DNA intact blijft en het resultaat van de NGS betrouwbaar is.

Daarom vragen we aan de radiologen/clinici/chirurgen concreet het volgende:

Bij biopten: steeds start fixatie noteren op de aanvraag of op het potje

Bij resectiestukken:

- tijd noteren waarop het resectiestuk uit het lichaam wordt gehaald.
- tijd noteren van start fixatie van de tumor (in geval dit in het OK gebeurt).
- tumorresecties zo snel mogelijk naar het labo pathologische anatomie brengen (tenzij al gefixeerd in OK).
- na 16u20 kunnen geen stukken meer worden gebracht naar het labo pathologische anatomie. In dat geval moet de fixatie gebeuren in het OK (in formaline 10%), en moet de chirurg het resectiestuk insnijden zodanig dat het fixatief de tumor kan bereiken.

N.B. Tot nu werden de stalen in het OK door laboranten van de dienst pathologische anatomie op regelmatige tijdstippen opgehaald. De oncologische resectiestukken (die nog niet ingesneden/gefixeerd zijn), moeten na de ingreep naar het labo pathologische anatomie worden gebracht. De andere stukken (met name niet-tumorale resecties en resecties waarbij de tumor al in het OK gefixeerd wordt) worden in de APD-bak in het OK worden geplaatst.

N.B. Het fixatief formaline 10% = formaldehyde 4%

ALGEMENE SAMENVATTING FIXATIETIJD RESECTIESTUKKEN :
Resectie long (wig), borst (tumorectomie), schildklier, ovaria, nier (partiele nefrectomie), huid, hoofd-halstumoren, hersentumoren → in fixatief (insnijden is niet nodig) → of meteen naar labo brengen
Resectie long (lobectomie), borst (mastectomie), weke delen tumor, nier (nefrectomie), prostaat → bij voorkeur meteen naar labo brengen → indien niet mogelijk (vb. na 16u20 vb. stalen uit Deinze of Waregem), dan zeker ook in fixatief (insnijden is niet aanbevolen want dit bemoeilijkt de oriëntatie en beoordeling van snijranden)
Resectie van maag, slokdarm, colorectaal, uterus, galblaas, blaas → bij voorkeur meteen naar labo brengen → indien niet mogelijk (vb. na 16u20 vb. stalen uit Deinze of Waregem), dan insnijden en in fixatief

N.B. Voor correcte aanvraagformulieren voor NGS verwijzen we naar rubriek 3. Aanvraagformulieren.

CYTOLOGIE :

a. dringende stalen :

Dringende stalen dienen gebracht te worden naar het labo pathologie. Deze stalen worden overhandigd aan de verantwoordelijke laborant met de mondelinge of schriftelijke boodschap "dringend staal". Pas dan kunnen de stalen ook als dringend worden behandeld.

b. gynaecologische stalen :

De afname gebeurt met de cervix-brush. Neem een geschikt monster van de baarmoederhals door de borstel voorzichtig in te brengen en 5 keer met de klok mee te draaien. De borstel wordt afgespoeld in het

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 11 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		

potje met Preservcyt solution . Druk de borstel 10 keer tegen de bodem van het potje zodat de haren zich voldoende kunnen verspreiden. Beweeg de borstel tenslotte stevig heen en weer zodat het materiaal verder loslaat. Laat de borstelkop niet in het potje zitten. Sluit het potje goed af en breng een duidelijke identificatie aan op het potje. Het potje wordt naar het labo pathologie verstuurd vergezeld met het desbetreffende aanvraagformulier. Vermeld de datum van eventueel vorig onderzoek, resultaat van vorig onderzoek bij vervolgonderzoek, de laatste menstruatie of bij postmenopauzale patiënten eventueel gebruik van hormonale substitutie.

Indien een HPV-test aangewezen is, wordt het cytologisch staal in het recipiënt voor dunnelaag cytologie doorgestuurd naar het labo klinische biologie alhier. Deze test kan gebeuren tot 3 weken na afname. De aanvraag voor HPV-bepaling wordt verricht volgens de RIZIV- richtlijnen (koninklijk besluit van 11.02.2013).

c. niet-gynaecologische stalen :

Een geschikt fixatief voor vochten is Cytolyt, een gebufferde fixatie-oplossing op basis van methanol die ook rode bloedcellen lyseert en slijm oplost en precipitatie voorkomt van eiwitten. Deze oplossing handhaaft de morfologie gedurende 8 dagen bij kamertemperatuur.

Voorgevulde Cytolyt-buizen bevatten ongeveer 30 ml fixatief en zijn te verkrijgen in het labo. **Geen fixatievloeistof uit de buis verwijderen om het staal erbij te kunnen voegen!** Gebruik desgevallend meerdere recipiënten.

Het vocht kan ook niet-gefixeerd in de koelkast bewaard worden en dan zo vlug mogelijk naar het laboratorium gebracht worden.

Ascitesvocht

- Indien de vochten de dag van afname naar het laboratorium kunnen gebracht worden, moeten ze niet-gefixeerd gebracht worden.
- Indien dit niet mogelijk is, moet het vocht overgebracht worden in een voorgevulde Cytolyt-buis.
- Indien er geen fixatief beschikbaar is moet het staal in de koelkast bewaard worden.

Borstcystevocht – FNAC

- Vocht overbrengen in voorgevulde Cytolyt-buis.
- Spuit en naald goed naspoelen.
- **Geen naalden in de Cytolyt-buis deponeren.**

Bronchusaspiraats – Balvocht

- Vocht overbrengen in voorgevulde Cytolyt-buis.

Brushing

- Borsteltje spoelen in voorgevulde Cytolyt-buis door het 10x tegen de bodem van de buis te drukken, zodat de borstelhaartjes uiteen worden geduwd. Draai het borsteltje tenslotte krachtig heen en weer, zodat het materiaal loslaat. **Werp het afnamehulpmiddel weg.**

Brushing condylomen

- Rechtstreeks in PreservCyt-solution potje (wit etiket) met behulp van borsteltje. Borsteltje spoelen in potje door het 10x tegen de bodem van het potje te drukken, zodat de borstelhaartjes uiteen worden geduwd. Draai het borsteltje tenslotte krachtig heen en weer, zodat het materiaal loslaat. **Werp het afnamehulpmiddel weg.**

Voor het verkrijgen van PreservCyt-potje :

- voor campus AZ Maria Middelaes : in het labo te verkrijgen of bellen, wordt dan met buizenpost opgestuurd.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 12 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

- voor activiteitencentrum OLV Waregem : te verkrijgen op de dienst gynaecologie.
- voor activiteitencentrum SVT Deinze : te verkrijgen op de dienst gynaecologie.

Douglasvocht

- Indien het vocht de dag van afname naar het laboratorium kan gebracht worden, moet het niet-gefixeerd gebracht worden.
- Indien dit niet mogelijk is, moet het vocht overgebracht worden in een voorgevulde Cytolyt-buis.
- Indien er geen fixatief beschikbaar is moet het staal in de koelkast bewaard worden.

EBUS

- Vocht overbrengen in voorgevulde Cytolyt-buis.

Echo-endo punctie (gastro)

- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.

Etter

- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.

Klierpunctie

- Materiaal overbrengen in Cytolyt-buis.
- Spuit en naald goed naspoelen.
- **Geen naalden in de Cytolyt-buis deponeren.**

Lumbaalvocht

- Indien het vocht de dag van afname naar het laboratorium kan gebracht worden, moet het niet-gefixeerd gebracht worden.
- Indien dit niet mogelijk is, moet het vocht overgebracht worden in een voorgevulde Cytolyt-buis.
- Indien er geen fixatief beschikbaar is moet het staal in de koelkast bewaard worden.

Ovariumcystevocht

- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.

Pericardvocht

- Indien het vocht de dag van afname naar het laboratorium kan gebracht worden, moet het niet-gefixeerd gebracht worden.
- Indien dit niet mogelijk is, moet het vocht overgebracht worden in een voorgevulde Cytolyt-buis.
- Indien er geen fixatief beschikbaar is moet het staal in de koelkast bewaard worden.

Pleuravocht

- Indien het vocht de dag van afname naar het laboratorium kan gebracht worden, moet het niet-gefixeerd gebracht worden.
- Indien dit niet mogelijk is, moet het vocht overgebracht worden in een voorgevulde Cytolyt-buis.
- Indien er geen fixatief beschikbaar is moet het staal in de koelkast bewaard worden.

Schildklierpuncties

- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.
- Spuit en naald goed naspoelen.
- **Geen naalden in de Cytolyt-buis.**

Sputum

- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.

Tepelsecreet

- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.

Urine en blaaspoelvocht (enkel voor de dienst urologie in Maria-Middelaes)

- 'Midstream ' urine.
- In recipiënt 1/3 Cytolyt-Solution uit fles + 2/3 vocht.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 13 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE		Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	

Urine en blaasspoelvocht (andere diensten en ziekenhuizen)

- 'Midstream' urine.
- Vocht overbrengen in Cytolyt-buis.

OPMERKINGEN :

- Indien meer dan 20 ml vocht :
 - . Vocht schudden
 - . Cytolyt-buis vullen met vocht tot 50 ml
 - . **Geen fixatievloeistof uit de buis verwijderen om het staal erbij te kunnen voegen !!**
 - . De rest van het vocht mag weg
- *De Cytolyt-buizen (wit-paars etiket) en de fles Cytolyt zijn te verkrijgen op de dienst anatomopathologie.*

d. aanvraag voor HPV-typering op niet-gynaecologische plaatsen

Het cytologisch materiaal wordt op dezelfde manier afgenomen zoals het gynaecologisch materiaal. (zie Cytologie punt b in deze procedure)

 AZ Maria Middelares	Laboratoriumgids	Blz: 14 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

8 TRANSPORT VAN STALEN IN HET ZIEKENHUIS

Interne histologische en cytologische stalen worden via buizenpost verstuurd of rechtstreeks afgegeven in het labo pathologie aan een bevoegde laborant. Verder is er minimaal 4x daags een ophaalronde door de labomedewerkers op het operatiekwartier, de dienst gastro-enterologie en het klinisch laboratorium. Voor specifieke transportcondities zie punt 7 specifieke regelgevingen.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 15 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Ref: AP-0020 Versie: 8.0

9 **TRANSPORT VAN STALEN EXTERN**

Transport algemeen

Externe cytologische en histologische stalen worden via koerierdienst opgehaald en afgegeven in het labo pathologie of verzameld in het klinisch laboratorium, waar deze dan door ons opgehaald worden. Voor specifieke transportcondities zie punt 7 specifieke regelgevingen.

Transport van stalen vanuit Deinze :

Deze stalen worden via een koerierdienst (vanuit Deinze zelf) dagelijks opgehaald in Deinze. Ze worden verzameld in een gesloten box, waarop “verzamelbak stalen voor anatomopathologie Maria Middelaes” vermeld is. Deze box bevindt zich aan de receptie van het klinisch laboratorium.

Transport van stalen vanuit Waregem :

Deze stalen worden via een externe koerierdienst dagelijks opgehaald in Waregem. Ze worden verzameld in een gesloten box, waarop “verzamelbak stalen voor anatomopathologie Maria Middelaes” vermeld is. Deze box bevindt zich aan de receptie van het klinisch laboratorium.

Er zijn 2 deadlines per dag :

- 's morgens 10 uur stalen van OLV ZKH Waregem en STV Deinze aanwezig in het laboratorium AZ Maria Middelaes
- 's middags 14 uur stalen van OLV ZKH Waregem en STV Deinze aanwezig in het laboratorium AZ Maria Middelaes

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 16 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

10 AUTOPSIE

Er worden enkel autopsies uitgevoerd op het lichaam van een in het AZ Maria Middelaes overleden patiënt. Schriftelijke aanvraag behandelende arts en schriftelijke toelating van familie zijn ([schriftelijke toelating van familie voor autopsie](#)) noodzakelijk.

Uitvoeren autopsie ten vroegste 24u na overlijden van patiënt.

Uitvoeren door de artsen pathologen in het daartoe bestemd lokaal met uitsluiting van verdachte overlijdens en met exclusie van hersenprelevatie.

 AZ Maria Middelaers	Laboratoriumgids	Blz: 17 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

11 INFORMATIE OVER IMMUNOHISTOCHEMISCHE TESTEN

Immunohistochemische testen worden uitgevoerd. Inlichtingen omtrent bepaalde immunohistochemische testen kunnen bekomen worden op het laboratorium of bij één van de bevoegde pathologen.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 18 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

12 AANVRAAG TOT BIJKOMENDE ONDERZOEKEN

Externe analyses worden gemotiveerd in een overzichtslijst en inlichtingen hieromtrent kunnen steeds bekomen worden op het laboratorium of bij één van de bevoegde pathologen.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 19 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Ref: AP-0020 Versie: 8.0

13 VERWACHTINGSTERMIJN RESULTATEN ANATOMO-PATHOLOGISCHE TESTEN

Na elektronische handtekening én validatie van een protocol door de pathologen, is het protocol direct beschikbaar in het centraal medisch dossier. Pas na verwerking van de verslagen door het secretariaat, zijn de protocols beschikbaar in de software-pakketten bij de artsen privé.

In het kader van het centraal medisch dossier zijn in de regel alle patiëntresultaten voor alle artsen beschikbaar via deze resultatenserver. Verder zijn de resultaten 3 weken na validatie ook zichtbaar in cozo (collaboratief zorgplatform).

Elk vervolgprotocol wordt opgemaakt naargelang de analyseresultaten beschikbaar komen en geeft telkens een volledig overzicht van alle reeds bekomen resultaten, zodat de aanvragende arts steeds een zo volledig mogelijk beeld heeft van het geheel van de aanvraag.

Op aanvraag kunnen artsen de analyseresultaten van hun patiënten bekomen via fax, post of via beveiligde softwarepakketten.

Bij hoogdringendheid kunnen telefonisch resultaten doorgegeven worden. Hierbij worden de gegevens van de aanvrager gecheckt, bij twijfel verbinden we steeds de betreffende patholoog door.

Een protocol wordt opgestuurd en/of gefaxt (nooit gemaild !) indien de aanvragende arts dit wenst.

De patiënt is eigenaar van alle technische resultaten, die op hemzelf betrekking hebben (zie o.a. Orde Der Geneesheren).

Om diverse praktische redenen evenwel worden er geen analyseresultaten doorgegeven aan de patiënt, tenzij na toestemming van de aanvragende arts. Twee belangrijke redenen liggen hieraan ten grondslag:

- De onzekerheid over de identiteit van diegene die het resultaat vraagt (zeker indien dit telefonisch gebeurt): de confidentialiteit is niet gegarandeerd.
- De mogelijke ondermijning van de vertrouwensrelatie arts-patiënt

Histologie :

Vriescoupe : 30 min. na aankomst in labo pathologie.

Dringende stalen : zo snel mogelijk na overleg.

Lymfomen : 5 werkdagen, wanneer bijkomende onderzoeken en/of overleg vereist zijn kan deze termijn oplopen.

Alle andere biopten : 3 werkdagen, wanneer bijkomende onderzoeken en/of overleg vereist zijn kan deze termijn oplopen.

Autopsies : 7 werkdagen, wanneer bijkomende onderzoeken en/of overleg vereist zijn kan deze termijn oplopen.

Cytologie :

Gynaecologische stalen : 7 werkdagen, wanneer bijkomende onderzoeken en/of overleg vereist zijn kan deze termijn oplopen.

Niet-gynaecologische stalen : 3 werkdagen, wanneer bijkomende onderzoeken en/of overleg vereist zijn kan deze termijn oplopen.

 AZ Maria Middelaers	Laboratoriumgids	Blz: 20 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE		Geldig tot: 22/09/2024
Bekrachtiger : Coppens, Mieke	Ref: AP-0020 Versie: 8.0	

14 KLACHTEN

Ondanks alle mogelijke maatregelen blijft steeds de kans bestaan dat er gedurende het ganse proces iets misloopt. Dit wordt ter kennis gebracht met een klacht. Een klacht staat voor elke op- of aanmerking, suggestie, reclamatie of verwijzing, uitgebracht door een medewerker of een externe relatie van het laboratorium, die minstens aanleiding kan geven tot een punctuele corrigerende actie.

Daarom worden klachten, non-conformiteiten en staalafwijkingen op een aangepaste en gedocumenteerde wijze geregistreerd en behandeld en maakt dit integraal deel uit van het kwaliteitssysteem.

De klacht wordt doorgegeven aan de technische directie die de verantwoordelijkheid voor de oplossing ervan toevertrouwt aan de medewerker die best geplaatst is om een gunstig gevolg te kunnen geven aan de klacht.

 AZ Maria Middelaes	Laboratoriumgids	Blz: 21 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

15 PRIVACYWETGEVING

Het ziekenhuis is sterk begaan met de veiligheid en de privacy van de door haar ontvangen informatie van patiënten, zorgverleners, medewerkers, bezoekers, familieleden... Het in werking treden van de nieuwe Europese privacywetgeving zorgt ervoor dat dit een belangrijk aandachtspunt blijft binnen ons ziekenhuis en binnen ons laboratorium.

 AZ Maria Middelaers	Laboratoriumgids	Blz: 22 /23
Anatomopathologie		Publicatiedatum: 23/09/2021
Auteur: DE COEYER, MIEKE Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Ref: AP-0020 Versie: 8.0

16 BIJLAGEN

Creutzfeldt Jacob Disease

Een procedure werd opgemaakt voor Creutzfeldt Jacob Disease, deze procedure werd goedgekeurd op comité ziekenhuishygiëne dd 27.11.2019 en gepubliceerd op commpas.

[Procedure Creutzfeldt Jacob Disease](#)

Covid-19

Een procedure werd opgemaakt voor Covid-19 en heeft betrekking tot de stalen bestemd voor onze dienst anatomopathologie.

Stalen voor pathologisch onderzoek

Gelieve enkel stalen van patiënten met (vermoeden van) COVID-19 met gegronde reden voor pathologisch onderzoek door te sturen naar de dienst pathologisch ontleedkunde.

Gelieve volgende richtlijnen in acht te nemen bij het versturen van deze stalen:

Gelieve steeds de dienst pathologische ontleedkunde op de hoogte te brengen van de komst van een dergelijk staal.

Gelieve steeds (vermoeden van) COVID-19 besmetting te vermelden op het PO aanvraagformulier.

Stalen moeten zoveel als mogelijk gefixeerd worden opgestuurd (10% formaline/ gebufferde formol 4% of Cytorich Red) en voorzien van label "BESMET".

In geval van gefixeerd staal met gebruik van recipiënt: staal steeds voorzien van label "BESMET" – recipiënt verpakken in dubbele verpakking (= een plasticen hermetische hersluitbare zak in een tweede plasticen hermetische hersluitbare doorschijnende zak).

Binnenste verpakking ontsmetten met Hydral 70 of Dakin Cooper alvorens deze te verpakken in de buitenste zak.

In geval van vers staal met gebruik van recipiënt: staal steeds voorzien van label "BESMET" – recipiënt verpakken in dubbele verpakking (= een plasticen hermetische hersluitbare zak in een tweede plasticen hermetische hersluitbare groene zak). Binnenste verpakking ontsmetten met Hydral 70 of Dakin Cooper alvorens deze te verpakken in de buitenste zak.

In geval van vers staal zonder gebruik van recipiënt: staal steeds voorzien van label "BESMET" – staal verpakken in dubbele verpakking (= een plasticen hermetische hersluitbare zak in een tweede plasticen hermetische hersluitbare groene zak). Binnenste verpakking ontsmetten met Hydral 70 of Dakin Cooper alvorens deze te verpakken in de buitenste zak.

In geval van vriescoupe met gebruik van recipiënt: staal steeds voorzien van label "BESMET" – recipiënt verpakken in dubbele verpakking (= een plasticen hermetische hersluitbare zak in een tweede plasticen hermetische hersluitbare rode zak). Binnenste verpakking ontsmetten met Hydral 70 of Dakin Cooper alvorens deze te verpakken in de buitenste zak.

In geval van vriescoupe zonder gebruik van recipiënt: staal steeds voorzien van label "

 AZ Maria Middelares	Laboratoriumgids	Blz: 23 /23
Anatomopathologie Auteur: DE COEYER, MIEKE		Publicatiedatum: 23/09/2021
Bekrachtiger : Coppens, Mieke		Geldig tot: 22/09/2024

BESMET” – staal verpakken in dubbele verpakking (= een plasticen hermetische hersluitbare zak in een tweede plasticen hermetische hersluitbare rode zak). Binnenste verpakking ontsmetten met Hydral 70 of Dakin Cooper alvorens deze te verpakken in de buitenste zak.

Klinische autopsie

Klinische autopsies worden niet verricht.

Foetale autopsie

Vanwege het toenemende COVID-19 besmettingsrisico en verstrengde voorzorgsmaatregelen worden er enkel nog foetale autopsies uitgevoerd bij COVID-19 negatief geteste moeders.